

ББК 67.9(4Укр)301

Д 36

УДК 351.862.4

Рецензенти:

Голубь В.В. – заступник директора інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів НАДУ при Президентіві України, доктор наук з державного управління, професор.

Кальниш Ю.Г. – завідувач відділу Національного інституту стратегічних досліджень, доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник.

Корецький М.Х. – завідувач відділу інвестиційної політики та розвитку місцевого самоврядування Ради по вивченню продуктивних сил України, доктор наук з державного управління, професор.

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

як навчальний посібник для слухачів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, студентів вищих навчальних закладів.

Лист № 1/11-3999 від 10 червня 2009 року

Д 36 Державне управління: основи теорії, історія і практика: Навчальний посібник /
В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, М. М. Іжа, Г. І. Арабаджи / За заг. ред.
Надолішнього П. І., Бакуменка В. Д. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.
ISBN 978-966-394-015-1

У посібнику викладено базові теоретичні положення, які вперше відповідно до концепції демократичного врядування і з огляду на світові стандарти та національну традицію розкривають сутність державного управління як соціального феномену, сучасні підходи до забезпечення дієвого впливу держави на суспільні процеси, теоретико-методологічні й організаційні засади реформування державного управління і місцевого самоврядування; показано зростання ролі наукового знання на етапі інституційних реформ.

Розраховано на слухачів та студентів системи підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальностями освітнього напрямку «Державне управління», слухачів системи підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування. Може бути корисним для здобувачів наукових ступенів за спеціальностями науки «Державне управління», усіх, хто переймається проблемами розбудови Української держави, утвердження України як рівноправного члена світового співтовариства.

ББК 67.9(4Укр)301

© ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, 2009.

© Бакуменко В.Д., Надолішній П.І.,

Іжа М.М., Арабаджи Г.І., 2009.

ISBN 978-966-394-015-1

ЗМІСТ

ПЕРЕДСЛОВО.....	5
Розділ 1. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН. ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	9
1.1. Зміст поняття «державне управління». Становлення теорії державного управління	10
1.2. Державне управління в Україні як галузь науки: теорія і методологія державного управління.....	20
1.3. Освітня галузь “Державне управління” в сучасній Україні.....	30
Розділ 2. ДЕРЖАВА ЯК СУБ’ЄКТ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ.....	39
2.1. Суспільні функції держави і державне управління. Конституційна модель поділу влади в Україні.....	40
2.2. Виконавча влада і державне управління в Україні.....	52
2.3. Місцеве самоврядування в системі публічної влади і управління суспільним розвитком.....	64
Розділ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	73
3.1. Чинники об’єктивізації державного управління.....	74
3.2. Сучасні концепції організаційного розвитку соціальних систем.....	84
3.3. Моделювання сучасної системи державного управління.....	99
Розділ 4. ОБ’ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ РИНКУ І ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	117
4.1. Об’єкт державного управління. Представництво інтересів у державному управлінні і міжсекторне партнерство.....	118
4.2. Загальні засади державного управління соціально-економічними процесами на сучасному етапі.....	127
4.3. Державне управління в окремих галузях економіки і сферах життєдіяльності суспільства.....	135
Розділ 5. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	155
5.1. Цілі і функції державного управління.....	156
5.2. Організаційно-функціональна структура державного управління і принципи її формування.....	165
Розділ 6. ДЕРЖАВНОУПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ І СТИЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	177
6.1. Державноуправлінська діяльність і процес державного управління.....	178
6.2. Технологія, результативність і ефективність державного управління.....	185
6.3. Стил ь державного управління і шляхи його удосконалення.....	195

Розділ 7. ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЕРЖАВНОГО РІВНЯ	205
7.1. Поняття управлінських рішень державного рівня, їх роль і місце у державному управлінні.	206
7.2. Базові концепції, теорії та ідеї щодо прийняття управлінських рішень.	209
7.3. Класифікація управлінських рішень державного рівня.	221
7.4. Прийняття управлінських рішень в контексті удосконалення процесу державного управління.	226
Розділ 8. КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	233
8.1. Загальна характеристика та принципи реалізації функції контролю.	234
8.2. Світові стандарти системи контролю.	241
8.3. Розвиток системи контролю у сфері державного управління в Україні.	245
Розділ 9. АДМІНІСТРАТИВНА РЕФОРМА ЯК РІЗНОВИД ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ РЕФОРМИ	255
9.1. Поняття адміністративної реформи. Адміністративні реформи в зарубіжних раїнах.	256
9.2. Концептуальні засади проведення адміністративної реформи в Україні.	264
9.3. Особливості та актуальні завдання адміністративної реформи на сучасному етапі.	271
9.4. Зарубіжний досвід і європейські стандарти як орієнтири при вирішенні завдань адміністративної реформи.	283
Розділ 10. ДЕМОКРАТИЧНА ТРАДИЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ТА ІСТОРИЧНІ УРОКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	293
10.1. Вітчизняна традиція публічної влади і управління, її витоки і політико-правове оформлення.	294
10.2. Управління в українських землях у складі Російської і Австрійської імперій та Австро-Угорщини.	303
10.3. Формування системи державного управління в період визвольних змагань 1917–1921 рр.	310
10.4. Реформи і контрреформи державного управління за радянської доби. Вітчизняний досвід і уроки історії.	317
Розділ 11. РОЗВИТОК ГАЛУЗІ НАУКИ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ» В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	329
11.1. Пріоритетні завдання галузі науки «Державне управління» в Україні та інституційне забезпечення її розвитку.	330
11.2. Загальна характеристика досліджень у галузі науки «Державне управління» в Україні.	339
11.3. Консультування як спосіб реалізації соціальної (прикладної) функції науки «Державне управління».	343
СЕМІНАРСЬКІ І ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.	349
ПІСЛЯСЛОВО.	360
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.	362
СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ.	372
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	380
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК.....	388